

ψυχὴν, διότι ἡ ἐρωμένη ῥῆστα τὴν ῥόαν ἐξήρει·) περιέβαλλεν ὡς διὰ στεφάνου τὸ μέτωπον διὰ χορδῆς, ἣν ἐρρύγγυε κλείων τὸ στόμα καὶ συνέχων τὴν ἀναπνοὴν ἐντὸς τῶν χειλέων μέχρι ἐξογκώσεως τῶν φλεβῶν τῆς κεφαλῆς. « Στρατευσάντων δὲ τῶν Σουβαριτῶν διὰ τριάκοντα μυριάδων ἐπὶ τοὺς Κροτωνιάτας, οὗτοι ἀντετάχθησαν διὰ δέκα μυριάδων, ἡγουμένου τοῦ Μίλωνος, ὅστις καὶ κατήλθεν εἰς τὴν μάχην ἐστεφανωμένος τοῖς Ὀλυμπιακοῖς στεφάνοις καὶ διασκευασμένος δίκην Ἡρακλέους λεοντῇ καὶ ροπάλῳ, ἔτρεψε δὲ πρῶτος τοὺς καθ' αὐτὸν τεταγμένους πολεμίους καὶ ἐγένετο αἰτίος τῆς νίκης ».

Μόνον τὸν ἐξ Αἰτωλίας βουκόλον Τίτορμον ὠμολόγησεν ἑαυτοῦ ὑπέρτερον ὁ Κροτωνιάτης ἀθλητῆς· « ἰδὼν γὰρ τὸν Τίτορμον μέγαν τὸ σῶμα ἠθέλησε νὰ λάβῃ πείραν τῆς ἰσχύος αὐτοῦ· οὗτος δὲ λαμβάνει λίθον μέγιστον καὶ πρῶτον μὲν ἔλκει αὐτὸν πρὸς ἑαυτόν, εἰτα ἀπωθεῖ, καὶ δις καὶ τρίς τοῦτο ἐποίησε, καὶ μετὰ ταῦτα ἦρεν αὐτὸν ἕως εἰς τὰ γόνατα, καὶ τέλος ἀράμενος ἐπὶ τὸν ὦμον ἔφερεν ἕσον ἐπ' ὀργυιάς ὀκτὼ καὶ ἑρρίψεν· ὁ δὲ Κροτωνιάτης Μίλων μόνον τὸν λίθον ἐκίνησεν· εἰτα ὁ Τίτορμος εἰς τὴν ἀγέλην ἐλθὼν καὶ στὰς ἐν μέσῳ ἔλαβε τοῦ ποδὸς μέγιστον ταῦρον ἄγριον ὄντα καὶ ἐκράτησεν αὐτὸν σπεύδοντα νὰ ἐκφύγῃ· παρόντα δὲ ἕτερον ταῦρον τῇ ἐτέρᾳ χειρὶ ἐκράτει· θεασάμενος δὲ ταῦτα ὁ Μίλων, ὅστις ἕνα μόνον ταῦρον ἀνεκράτησεν, εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀνατείνας τὰς χεῖρας εἶπεν· « ὦ Ζεῦ, μὴ τοῦτον Ἡρακλῆ ἡμῖν ἕτερον ἐσπείρας ; »

Περὶ τῆς πολυφαγίας δὲ τοῦ Μίλωνος ὁ Ἀθήναιος ἀναφέρει πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ τάδε· « ἐν Ὀλυμπίᾳ ταῦρον ἀναθέμενος τοῖς ὦμοις τετραετὴ ὁ Μίλων, καὶ τοῦτον περιενέγκας τὸ στάδιον μετὰ ταῦτα δαιτρεύσας, μόνος κατέφαγεν αὐτὸν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ». Τὸ τέλος τοῦ Μίλωνος ἦτο τραγικόν, ἕνεκα τῆς ὑπερβολικῆς ἐπὶ ρώμῃ πεποιθήσεως αὐτοῦ· διότι « θελήσας ἐν δάσει σχίσαι διὰ τῶν χειρῶν κορμὸν δρυός, εἰς ὃν ἦσαν ἐμβεβλημένοι σφῆνες, ἐμβαλὼν χεῖρας ἅμα καὶ πόδας εἰς τὴν ρωγμὴν ἐξέτεινε τὰ δύο ἄκρα τοῦ ἡμισχίστου κορμοῦ »· ἀλλὰ τότε ὀλισθαίνουσιν οἱ σφῆνες καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ μένουσιν ἐντὸς τοῦ ξύλου. Ὁ ἀθλητῆς ἐγένετο βορὰ τῶν λύκων. Παρεμφερές ἦτο καὶ τὸ τέλος ἐτέρου περιφήμου ἀθλητοῦ τοῦ Πολυδάμαντος. Δεινὸς ἐπίσης παλαιστῆς Ὀλυμπιονίκης ἀναφέρεται Δημοκράτης ὁ Τενέδιος, ὅστις ἐτιμήθη καὶ δι' ἀνδριάντος ἐν τῇ Ἀλτεῖ. Ἐν τίνι εὐρεθέντι ψηφίσματι ὁ Δημοκράτης ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν Ἡλείων Πρόξενος καὶ εὐεργέτης τῆς πόλεως. « Δημοκράτης ὁ παλαιστῆς καὶ αὐτὸς νοσήσας τοὺς πόδας παριὼν εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ στὰς ἐν τῷ σταδίῳ, περιγράφων ἑαυτῷ κύκλον, προσέταττε τοῖς ἀντιπαλαισταῖς ἕξω τῆς γραμμῆς αὐτὸν προέλκειν· οἱ δὲ ἡττῶντο ἀδυνατοῦντες· ὁ δὲ εὐ διαβὰς ἐν τῇ στάσει καὶ ἐγκρατῶς, στεφανούμενος ἀπῆει ». Ὡσαύτως Ἀμισινᾶς ὁ Βαρκαῖος, ὅστις ἐνίκησε τῷ 460 π. Χ. ἐν Ὀλυμπίᾳ πάλιν. Ὁμοίως παλαιστῆς τις ἐκ Μιλήτου ἐνίκησεν ἐν Ὀλυμπίᾳ τὸν ἀνταγωνιστὴν του, Ἐφέσιον τὴν πατρίδα, λυθέντων,

ὡς λέγεται, τῶν Ἐφεσίων γραμμάτων, ἅπερ οὗτος ἔφερεν ὡς περίαπτον περὶ τὸν ἀστράγαλον. Μεταξὺ τῶν ἐνδόξων παλαιστῶν Ὀλυμπιονικῶν δέον νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα καὶ τὸν Στράτιωνα τὸν Ἀλεξανδρέα, ὅστις κατὰ τὸν Πausanίαν περὶ οὐδονίκης ἅμα καὶ παρὰ οὐδονίκης ἀνεκνήρυχθη, τὸ μὲν ὅτι παρὰ οὐδονίκης ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ εἰς πάλην καὶ παγκράτιον, τὸ δὲ ὅτι καθ' ὅλην τὴν τετραετὴ περὶ οὐδονίως τῶν ἀθλητικῶν ἀγῶνων ἐνίκησεν.

Θ. ΛΑΡΔΗΣ

ΜΙΑ ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΤΟ ΑΔΕΛΣΒΕΡΓΙΟΝ ΑΝΤΡΟΝ

ΕΤΡΙΣΚΟΜΕΝΟΣ ποτε ἐν Τεργέστη ἐξέφρασα πρὸς τινὰ φίλον μου τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ ψυχροσταγὲς Ἀδελσβέργιον Ἀντρον, περὶ οὗ πλεῖστα ὅσα θαυμάσια εἶχον ἀκούσῃ καὶ ὕπερ μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐμελλε νὰ φωταγωγηθῇ. Ὁ φίλος μου ἐδείχθη προθυμότατος καὶ τῇ 9ῃ π. μ. τῆς 20 Ἰουλίου τοῦ 1876 εὐρισκόμεθα ἐν τῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ, ὁπότεν ἐμελλε νὰ ἀναχωρήσῃ ἡ εἰς τὸ Ἀδελσβέργιον σπῆλαιον διευθυνομένη ἀτμοκίνητος ἀμαξοστοιχία ἡ ἐξ εἰκοσιν ἀμαξῶν συνισταμένη.

Τῇ 10ῃ ἀκριβῶς π. μ. ἡ ἀτμάμαξα ἤρchiσε νὰ κινῆται. Ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν εἶχομεν πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἡμῶν τὴν θάλασσαν, ἣν διέπλεον πάμπολλα ἀλιευτικὰ πλοίαρια, καὶ τὸ μαγευτικὸν παλάτιον τοῦ Ἀρχιδουκὸς τῆς Αὐστρίας Μαξιμιλιανοῦ, τὸ καλούμενον miramar, ὅπερ οὐδεὶς δύναται νὰ ἰδῇ καὶ νὰ μὴ οἰκτείρῃ τὴν ἀστασίαν τῆς τύχης τοῦ ἀνδρός, ὅστις δὲν ὑπῆρξε μόνον ἱκανότατος στρατιωτικὸς ἀλλὰ καὶ δόκιμος συγγραφεὺς, περιγράφας ἐν ἀνθηροτάτῃ γερμανικῇ γλώσσῃ, τὰς πολλὰς περιηγήσεις του καὶ τὴν ἐν Ἑλλάδι διατριβὴν του.

Μετὰ ἔξ ἢ ἐπτὰ σταθμοὺς εἰς 3 ὥρας καὶ 40 λεπτὰ ἐφθάσαμεν εἰς τὴν κώμην Ἀδελσβεργ, ἔπου 4 ἀμαξοστοιχίαι εἶχον φθάσῃ πρὸ ἡμῶν κομίζουσαι ἄπειρον πλῆθος ἐπισκεπτῶν ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Αὐστρίας, Ἰταλίας καὶ Γερμανίας, ὧν οἱ μὲν προὔτιμῃσαν τὰ παρὰ τὸν σταθμὸν ξενοδοχεῖα καὶ ζυθοπωλεῖα, οἱ δὲ διηυθύνθησαν εἰς τὴν 10 λεπτὰ ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ ἀπέχουσαν κώμην. Τὴν θαν ταύτην διεύθυνον ἐλάβομεν ὁ φίλος μου τε ἐγὼ καὶ καὶ δὲν μετεμελήθημεν παντελῶς· διότι καὶ ἡ ὁδὸς ἦτο ὁμαλὴ καὶ αἱ ἐκατέρωθεν αὐτῆς δενδροστοιχίαι πρεῖχον κατὰ τὴν θερμὴν ταύτην ὥραν τοῦ ἔτους λίαν εὐεργετικὴν σκιάν καὶ οἱ δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν θαλεροὶ κήποι ἦσαν λίαν θελκτικοὶ καὶ ἀληθῶς μαγευτικοί.

Πολὺ εὐχαριστότερον θὰ ἦτο ἐὰν ἡ ὁδὸς αὕτη ἦτο μακροτέρα, ἀλλ' ἦτο δυστυχῶς λίαν σύντομος καὶ μετὰ ἄκοπον πορείαν ὀλίγων μόνον λεπτῶν τῆς ὥρας ἐφθάσαμεν εἰς τὴν περίφημον κόμην Ἀδελσβεργ, ὅπου νέαι ἐκπλήξεις θαυμασιώτεραι περιέμενον ἡμᾶς. Ὁρμητικῶς ρέων ποταμὸς διέκοπτε τὸν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ροὴν του, ἵνα ἐξακολουθήσῃ αὐτὸν υπογείως εἰσχωρῶν εἰς τὸν λόφον, ὅφ' ὃν εὐρίσκεται τὸ Ἀδελσβέργιον Ἀντρον, ὅπερ μετὰ τῆς αὐτῆς ὁρμῆς καὶ θορυβωδῶς διερχόμενος ἐξέρχεται ἀπὸ τῶν ἀντιθέτων προπόδων τοῦ λόφου καὶ ἀναλαμβάνει πάλιν τὸν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ροὴν αὐτοῦ.

Ἦτο ἤδη ἡ δευτέρα μ. μ. ὥρα καὶ ἐπειδὴ ἡ εἰς τὸ τὸ σπήλαιον εἰσόδος, μόνον μετὰ μίαν ὥραν ἐμελλε νὰ ἐπιτραπῇ, τὸ ἀπειρον πλῆθος ἐτράπη τὴν εἰς τὰ ξενοδοχεῖα καὶ ζυθοπωλεῖα ἀγούσαν, ἅτινα ἦσαν πλουσίως καὶ ἱκανῶς παρεσκευασμένα, ἵνα ὑποστώσιν οἰανδήποτε ἐπιθέσιν ἐκ μέρους τῶν ἐπισκεπτῶν, ὧν ἕκαστος ἀρπάζων ὅ,τι εὕρισκε προχειρότερον καὶ πίνων ἐξαίρετον ἀφρόενα ζῦθον μετέβαινε εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ σπηλαίου, ὅπου μετὰ ὀλίγου χρόνου παρέλευσιν, τοσαύτη ἦτο ἡ συνάθροισις, ὥστε ὁ πρὸ τοῦ σπηλαίου συνωστισμὸς καὶ μάλιστα ὑπὸ θερμοκρασίαν 30 τοῦ ἐκατονταβαθμίου βαθμοῦ κατήντησεν ἀφόρητος ἀληθῶς. Εὐτυχῶς ἡ 3 μ. μ. δὲν ἐδράδυνε νὰ σημάνῃ καὶ τὸ ἀνυπόμονον πλῆθος ἤρχισε νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ σπήλαιον, εἰς ὃ εἰσῆλθον μετὰ τοῦ φίλου μου καὶ ἐγώ.

Ὅτε εἰσρηχόμεθα εἰς τὸ σπήλαιον ἐβαδίζομεν βραδέως διὰ νὰ ἐξοικειωθῶμεν πρὸς τὴν βαθμυδὸν ταπεινουμένην θερμοκρασίαν, ἥτις ἐπὶ τέλους εἶχε κατέλθῃ ἀπὸ τοῦ 30° εἰς τὸν 12°. Εὐτυχῶς εἶχομεν τὴν πρόνοιαν νὰ λάβωμεν τοὺς ἐπενδύτας ἡμῶν καὶ οὕτως ἡδυνήθημεν νὰ ὑπομενῶμεν τὴν φοβεράν ταύτην μεταβολὴν τοῦ φύχους γενναίως καὶ καρτερικῶς.

Ἐπὶ ἱκανῶν βημάτων ἀπόστασιν διερχόμενοι εὐρύχωρον ὁμαλωτάτην ὁδὸν ὑπὸ τὸν θόλον τοῦ σπηλαίου ἐλαφρῶς φωτιζομένην εἰσέτι ὑπὸ τοῦ ἐκτὸς φωτός, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν κλίμακα ἥτις διὰ τῶν 84 στερεωμάτων βαθμίδων τῆς κατεβίβασεν ἡμᾶς εἰς γέφυραν ὑπὸ τὴν ὁποίαν ρεεῖ ὁ προειρημένος ποταμὸς, οὗτος ὁ παταγῶδης καὶ ἀφρόεις ροὴς, ἐμποιεῖ ἐν τῇ μέσῳ τοῦ ὑπὸ χιλιάδων κηρίων φωτιζομένου σκότους ἐκστασιν καὶ φρίκην ἀληθῇ. Διελθόντες τὴν γέφυραν ἐφθάσαμεν εἰς ἄλλην κλίμακα ἥτις δι' 84 ἐπίσης βαθμίδων, ἀνεβίβασεν ἡμᾶς ἐκεῖ, ὅθεν ἀρχεται ἡ μεγαλοπρεπὴς θέα τῶν ἐξαισίων σταλακτῶν καλλιτεχνημάτων, ἅτινα ἐφιλοτέχνησεν καὶ φιλοτεχνεῖ ἡ καλλιτεχνος Φύσις.

Ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον ὥραν ἐβαδίζομεν μὴ γνωρίζοντες εἰς ποῖον πρῶτον καὶ εἰς ποῖον τελευταῖον θέαμα νὰ στρέψωμεν τοὺς τεθαμβωμένους ὀφθαλμοὺς ἡμῶν. Ἀπὸ θαλάμου εἰς θάλαμον μεταβαίνοντες ἐβλέπομεν νέαν πάντοτε διάφορα καὶ ποικίλα σταλαγμῶν σχήματα, ἕως οὗ ἐφθάσαμεν εἰς πελωρίαν αἰθούσαν κατὰφυγον ὑπὸ τῶν κηρίων, ἐν ᾗ ἐπαίανίζον δύο ἑξοχοὶ στρατιωτικαὶ μουσικαὶ καὶ ἐν ᾗ ἐχόρευον πάμπολλα ζεύγη χορευτῶν, ἐν μέσῳ πυκνοτάτου πλῆθους θεατῶν.

Καταλιπόντες τοὺς χορεύοντας ἐξηκολογήσαμεν τὴν πορείαν ἡμῶν μέχρις οὗ ἐφθάσαμεν εἰς νέαν εἰσόδον ἄνωθεν τῆς ὁποίας ἦτο γεγραμμένη ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή: «Πρὸς τὰ Νέα Σπήλαια». Εἰσῆλθομεν ταχέως εἰς αὐτὴν καὶ βαδίζοντες εὐθείαν καὶ πλατεῖαν ἀμαξιτὴν ὁδόν, ἐφθάσαμεν ἐξ ἄλλου μέρους εἰς τὴν εἰρημένην αἰθούσαν τοῦ χοροῦ ἀνεπαισθήτως καὶ μετὰ μίαν ὥραν ἀκριβῶς.

Τί εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν κατὰ τὴν ὥραιαν ἀδιάκοπον ταύτην πορείαν εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγραφῇ λεπτομερῶς. Ἀπειρα σχήματα σταλαγμῶν ἐπαρουσιάζοντο ἡμῖν κατὰ πᾶν βῆμα, ὀνομαζόμενα διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν ἀντικειμένων, πρὸς ἃ καθ' ὅλοκληρίαν σχεδὸν ὁμοιάζουσιν. Ὀνομαζόντο δηλονότι κρῆναι, στήλαι ἀρχαίων Ἑλληνικῶν ναῶν, τηλεβόλα, παραπετάσματα, βόρειον σέλας, ἐρυθρὰ θάλασσα, μαυσωλεῖα, νεκροταφεῖα, κῆποι, θρόνοι βασιλικοί, κώδωνες ἐκκλησιῶν, μούμια, ὄρη, βροχαί, κοράσια κοιμώμενα, Τάρταρος, Ἑρημίτης, ἀδάμαντες, γεωγραφικοὶ χάρται, κυπάρισσι καὶ μυρία ἄλλα, οὕτως ὥστε νὰ νομίζῃ τις ὅτι εὐρίσκεται ἐν ἄλλῳ τινὶ κόσμῳ!!

Οἱ θόλοι τοῦ σπηλαίου εἶναι ὑπερύψηλοι· τὸ δὲ φῶς δέκα ἢ δέκα πέντε χιλιάδων κηρίων, ἀντανακλώμενον ὅτε μὲν εἰς τὸ λευκοτάτον χρώμα τῶν σταλαγμῶν, ὅτε δὲ εἰς τὰς πιπτούσας σταγόνας τοῦ ψυχρ.τάτου ὕδατος δίδει εἰς τὸ σπήλαιον ὅψιν καταπληκτικὴν ἀλλὰ καὶ μαγευτικὴν. Ἡ θερμοκρασία ἐν τῷ σπηλαίῳ εἰ καὶ κατέρχεται μέχρι τοῦ 10ου ἢ καὶ τοῦ 8ου βαθμοῦ τοῦ Κελσίου εἶναι ἐν τούτοις ἱκανῶς ὑποφερτή· τὸ δὲ ὕδωρ, ὅπερ ἀντὶ ἐνὸς σοληίου προσφέρουσιν εἰς τοὺς ἐπισκέπτας τοῦ σπηλαίου τὰ κοράσια τῶν χωρικῶν, εἶναι ψυχρότατον, ὡς πάγος, ἀλλὰ νοστιμώτατον.

Ἀπὸ τῆς αἰθούσης τοῦ χοροῦ διηυθύνθημεν εἰς τὴν κλίμακα, δι' ἧς ἀνῆλθομεν, καὶ καταβάντες δι' αὐτῆς εἰς τὴν γέφυραν ἀνῆλθομεν διὰ τῆς ἐτέρας κλίμακος καὶ ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἀγούσαν εἰς τὴν τελευταίαν ἐξόδον τοῦ σπηλαίου, ἣν μετὰ δίωρον καὶ πλέον διατριβὴν ἐν τῇ σκότει, εἶδομεν μετ' ἀρρήτου ἀγαλλιάσεως κραυγάζοντες μετὰ τῶν συνεξερχομένων φῶς! φῶς! ὡς ποτε οἱ μετὰ τοῦ Ξενοφῶντος ἀνεβόησαν ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς θαλάσσης, θάλασσα! θάλασσα!

Ἐξελθόντες τοῦ σπηλαίου διηυθύνθημεν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου, ὁπόθεν πληρωθεῖσαι αἱ ἀμαξοστοιχίαι ἀνεχώρουν κατὰ σειράν. Ἦτο ὥραιότατον τὸ θέαμα· οἱ ἱστάμενοι εἰσέτι προκύπτοντες ἀπὸ τῶν θυρίδων τῶν ἀμαξῶν ἐχαιρέτιζον τοὺς ἀπερχομένους διὰ μανδυλίων καὶ διὰ ζητωκραυγῶν. Τὸ διὰ Τεργέστην ἀνεχώρησε τὴν 9 1/2 καὶ ἐφθάσαμεν εἰς τὴν 1 μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

Οὕτω χάρις εἰς τὴν προθυμίαν καὶ εὐγένειαν τοῦ φίλου μου ἀπήλαυσα τοῦ μαγευτικοῦ θεάματος τῶν σταλαγμῶν τοῦ Ἀδελσβεργίου Ἀντροῦ, ὅπερ θὰ μείνῃ ἀνεξάλειπτον ἀπὸ τῆς μνήμης μου διὰ παντός.

Δ. Β.

